

II науково-практичний круглий стіл

Сучасні виклики для міграційної політики: правові, освітні та історичні аспекти

Co-funded by the
European Union

Суми 2024

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**СУЧАСНІ ВИКЛИКИ
ДЛЯ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ:
ПРАВОВІ, ОСВІТНІ ТА ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ**

**МАТЕРІАЛИ
II НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО КРУГЛОГО СТОЛУ
(СУМИ, 21 ЧЕРВНЯ 2024 РОКУ)**

**СУМИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
2024**

УДК 341-044.247:37.013

С 91

Редакційна колегія:

В. М. Завгородня, кандидат юридичних наук, доцент;

А. М. Куліш, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист

України;

А. В. Гончаренко, кандидат історичних наук, доцент;

М. В. Плотнікова, кандидат юридичних наук, доцент

А. С. Славко, кандидат юридичних наук, доцент;

А. Л. Чернявський, кандидат юридичних наук, доцент;

О. А. Швагер, кандидат юридичних наук

Видання рекомендоване до друку рішенням вченої ради
Навчально-наукового інституту права СумДУ
(протокол № 7 від 21 червня 2024 року)

С 91	Сучасні виклики для міграційної політики: правові, освітні та історичні аспекти : матеріали II науково-практичного круглого столу, Суми, 21 червня 2024 р. / ред. колегія: В. М. Завгородня, А. М. Куліш та ін. – Суми : Сумський державний університет, 2024. – 73 с.
------	--

До збірника ввійшли наукові статті та повідомлення викладачів, студентів, учених та аспірантів ЗВО і наукових установ, викладачів закладів вищої та фахової передвищої освіти, вчителів шкіл, виголошені під час проведення II науково-практичного круглого столу «Сучасні виклики для міграційної політики: правові, освітні та історичні аспекти», присвяченого актуальним питанням європейської міграційної політики, історії та права і проведеного в межах реалізації освітнього проєкту «101098859-EU4Migration-ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH-UA-IBA / ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH «Міграційна політика та право ЄС у контексті цілей сталого розвитку» напрому «Жан Моне» програми Еразмус+».

Позиція організаційного комітету не завжди збігається з міркуваннями, висловленими учасниками. В збірнику збережено авторські орфографію, пунктуацію та стилістику. Відповідають за достовірність даних та дотримання принципів академічної доброчесності учасники науково-практичного круглого столу.

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

© Сумський державний університет, 2024

ЗМІСТ

<i>Большакова О., Закаленко О. ПОЗОВ ТА ПРОЦЕСУАЛЬНА ФОРМА У АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ ЯК ГАРАНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОТРИМАННЯ ПРАВ, СВОБОД ТА ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ В МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ.....</i>	<i>5</i>
<i>Гірна Н. ВОЄННА МІГРАЦІЯ З УКРАЇНИ У 1944 - 1947 І 2022 - 2024 РОКАХ: ІСТОРИЧНІ ПАРАЛЕЛІ.....</i>	<i>8</i>
<i>Голоха А. ПРИНЦИПИ СВОБОДИ ПЕРЕСУВАННЯ ТА ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ.....</i>	<i>11</i>
<i>Гончаренко А. МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ПІД ЧАС «КРИЗИ БІЖЕНЦІВ» 2015–2017 РР.</i>	<i>13</i>
<i>Дегтярьов С. УКРАЇНЦІ – УЧАСНИКИ НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ 1917-1921 РОКИ В ІНОЗЕМНИХ ТАБОРАХ ДЛЯ ІНТЕРНОВАНИХ.....</i>	<i>18</i>
<i>Жучков Т. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ДОСВІД ПОЛЬЩІ ТА ЛИТВИ.....</i>	<i>22</i>
<i>Іванов А. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІГРАЦІЇ У ЄВРОПІ.....</i>	<i>27</i>
<i>Касюра В., Шуть А. ДОТРИМАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ПІД ЧАС МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ : ЄВРОПЕЙСЬКИЙ І СВІТОВИЙ ДОСВІД.....</i>	<i>29</i>
<i>Люлька В. ОКРЕМІ АСПЕКТИ АДАПТАЦІЇ АФГАНСЬКИХ МІГРАНТІВ ДО ЖИТТЯ В УКРАЇНІ (1991-2022 РР.).....</i>	<i>32</i>
<i>Мартинов А. МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: МІЖ ІДЕАЛІЗМОМ І ПОЛІТИЧНИМ РЕАЛІЗМОМ.....</i>	<i>35</i>
<i>Плотнікова М. ДІЯЛЬНІСТЬ РАДИ ЄВРОПИ У СФЕРІ ІНТЕГРАЦІЇ МІГРАНТІВ.....</i>	<i>38</i>
<i>Політова А. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРОТИДІЇ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНИМ НАСИЛЬСТВОМ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ (ВОЄННОГО СТАНУ) ЩОДО ВИМУШЕНИХ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ З УКРАЇНИ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ ЗА КОРДОНОМ.....</i>	<i>43</i>
<i>Пристайко В. МІГРАЦІЙНА КРИЗА В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ: НАСЛІДКИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ.....</i>	<i>47</i>
<i>Пустовіт І., Шуть А. ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ І МОЛОДІ В СИСТЕМУ ОСВІТИ ІСПАНІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ</i>	<i>49</i>
<i>Рашавець Є., Шаповал В. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІГРАЦІЇ У ЄВРОПІ : ІСТОРИЧНИЙ ТА ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТИ.....</i>	<i>53</i>
<i>Слободяник Т. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД У СФЕРІ ВИЗНАННЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ БЕЗВІСНО ВІДСУТНЬОЮ ЧИ ОГОЛОШЕННЯ ЇЇ ПОМЕРЛОЮ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ</i>	<i>56</i>

<i>Сосіна К. АНАЛІЗ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....</i>	<i>58</i>
<i>Тодоров І. ЦІННІСНИЙ ВИМІР НОВІТНЬОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ В ФРН.....</i>	<i>61</i>
<i>Філоненко І. ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У СФЕРІ МІГРАЦІЇ.....</i>	<i>63</i>
<i>Чернявський А. ВПЛИВ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ХАРТІЇ НА СУДОВУ ПРАКТИКУ У СПРАВАХ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ.....</i>	<i>66</i>
<i>Швагер О. МІГРАЦІЙНІ ПИТАННЯ В БЕЗПЕКОВІЙ ПОЛІТИЦІ ЄС.....</i>	<i>69</i>

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІГРАЦІЇ У ЄВРОПІ : ІСТОРИЧНИЙ ТА ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТИ

Єгор Рашавець

*студент другого року навчання ОС Бакалавр
кафедри фундаментальних і галузевих юридичних наук
Кременчуцький національний університет імені Михайла
Остроградського*

Валерій Шаповал

*кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри
фундаментальних і галузевих юридичних наук
Кременчуцький національний університет імені Михайла
Остроградського*

Всесвітня історія тісно пов'язана з міграцією населення. Завдяки міграції утворилися держави і регіони, різні території і сформувалося економічне, культурне, політичне життя суспільства, цивілізації.

Міграцією називають процес переміщення людей через кордон відносно тих чи інших територій, в яких вони оселяться на тривалий час або назавжди. Даний процес є складним суспільним явищем, що впливає на різні соціально-економічні аспекти життя людства.

Головними причинами міграції є:

- економічні чинники пошук кращих умов життя, вигідне працевлаштування та освоєння;
- політичні – пов'язані з дискримінацією певних груп населення, з війнами, зміною державних кордонів, утиском релігійних груп, зміною правління, яке не відповідає демократичним і соціальним правам людини;

- стихійні – викликані стихійними лихами та природними катастрофами.

У системі міграційних процесів провідну роль відіграє міграція робочої сили, яка реалізується у формі трудової міграції. Саме тому трудова міграція має важливий вплив на соціально-економічний розвиток будь-якого суспільства, оскільки дає чітке розуміння, як країни використовують свій трудовий потенціал [1].

Задля регулювання і управління міграційними процесами було укладено ряд договорів та декларацій. Одним із перших таких договорів, в якому йдеться про право на свободу пересування і вибору місця проживання, є Загальна Декларація прав людини, яка була прийнята Генеральною Асамблеєю ООН у 1948 році, беззаперечно є одним із основоположних особистих прав людини і громадянина [2].

Європейський Союз є одним з основних центрів тяжіння робочої сили, саме тому повинен мати потужну міграційну політику, яка здатна вирішити політичні, економічні, правові та безпекові проблеми. Правові засади даного процесу прописані в договорі про Європейський Союз (ст.3), що передбачає створення «простору свободи, безпеки і справедливості без внутрішніх кордонів, у якому забезпечується свобода пересування людей поряд з відповідними заходами по контролю за зовнішніми кордонами, надання притулку, імміграцією, а також по запобіганню й боротьбі зі злочинністю» [3].

До такого рішення країни-члени прийшли в зв'язку з підвищенням попиту на робочу силу в 60 роках, а оскільки всі країни члени мали власну імміграційну політику то це ставало бар'єром для її обміну та для переміщення населення. Тому в 1976 році було затверджено програму дій щодо мігрантів, які є громадянами країн ЄС та рекомендації стосовно їх прав, що стимулювало мобільність населення. Вже в 1985 році Європейська комісія почала виступати за створення європейської імміграційної політики.

Та створено програму, що складається з п'яти елементів:

- загальна Європейська система притулку;
- легальна міграція та боротьба з нелегальною зайнятістю;
- інтеграція громадян третіх країн;
- зовнішній вимір притулку та міграційної політики;
- управління міграційними потоками [2].

Крім розробки спільного законодавства було підкреслено важливість поглиблення солідарності країн ЄС у вирішенні міграційних питань.

Наступним і базовим документом, який офіційно закріпив положення щодо питань міграції в ЄС, є Маастрихтський договір (1992 р.). Однією з його передумов, було підписання у 1985 р. договору в замку Шенген у Люксембурзі між урядами країн Бенілюксу, Федеративною Республікою Німеччиною і Французькою Республікою [1].

Розуміючи, що некерована хвиля мігрантів може стати проблемою в майбутньому, в червні 1997 р. європейським вищим керівництвом був прийнятий Амстердамський договір, основна мета якого полягала в тому, щоб підготувати ЄС до потенційних проблем, які принесуть з собою наступні хвилі розширення [4].

Угода передбачала: критерії та механізми визначення того, яка держава член відповідає за розгляд заяв на отримання притулку, подану громадянином третьої країни в одну із держав-членів; мінімальні стандарти щодо прийому шукачів притулку в державах-членах; мінімальні стандарти надання тимчасового захисту переміщеним особам з третіх країн, які не можуть повернутися до своєї країни походження та для осіб, які потребують міжнародного захисту; заходи, що визначають права та умови, за яких громадяни третіх країн, які на законних підставах проживають в державі-члені, можуть проживати в інших державах членах, а також заходи щодо імміграційної політики у сфері нелегальної імміграції.

У 2007 році був підписаний Договір про функціонування Європейського Союзу або Лісабонський договір але він не приніс кардинальних змін у міграційну політику ЄС. Втім цілі, що там прописані зараз є юридично обов'язковими для держав-членів. Тому Лісабонська програма стала вважатись завершальним етапом створення міграційної політики в країнах ЄС. У 2015 і 2016 роках ЄС зіткнувся з безпрецедентним припливом біженців і мігрантів. Понад 1 млн. людей прибули в Європейський Союз, більшість з них 8 тікають від війни і терору в Сирії та інших країнах.

Для подальших дій у сфері міграції було визначено п'ять основних напрямів:

- 1) організація легальної імміграції відповідно до пріоритетів, потреб та можливостей окремих країн, забезпечення інтеграції мігрантів;
- 2) запобігання нелегальній міграції, забезпечення повернення нелегальних мігрантів до країни походження чи транзиту;
- 3) підвищення ефективності прикордонного контролю;
- 4) розбудова європейської системи притулку;
- 5) поглиблення співробітництва з країнами походження мігрантів з метою забезпечення синергетичної взаємодії між міграцією та розвитком[2].

Таким чином, європейська система нормативно-правових документів встановлює інституційний контроль регулювання міграції біженців та шукачів притулку, узаконюючи їх перебування у країнах призначення, проте, фактично існує потреба упорядкування механізмів та процедур визначення статусу та прав біженців, а також створення дієвих механізмів контролю їх міграційних переміщень у зв'язку з посиленням у світі політико-безпекових детермінантів формування міграційних мотивів, зокрема, недоліками існуючих у країнах систем державного управління, низького рівня демократизації та зрілості окремих суспільств, існуючими

порушеннями громадянських прав та свобод, та, як наслідок, військових конфліктів, утворення реакційних політичних рухів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Івахнюк І.В. Міжнародна трудова міграція . Економічний факультет МГУ, ТЕІС, 2005. С. 286.

2. Костенко В. О. Актуальні проблеми міграційної політики та підходи до їх вирішення на прикладі Європейського Союзу / В.О. Костенко. Актуальні проблеми політики. – 2015.

3. Європейський Союз : політика, економіка, право : Навч. посібник / Заред. Н. В.Антонюк, М. М. Микієвича. Львів, 2005. – 532 с.

4. Шамраєва В. М. Основні етапи формування спільної міграційної політики ЄС